

2. Уголовный процессуальный кодекс Украины / пер. Фокина Л.И. Закон Украины "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України". - Х.: "Одиссей", 2012. - 384 с.

3. Кримінально-процесуальний кодекс УСРР від 20.03.1922 р. // Збірник Узаконень та Розпоряджень Робітничо-Селянського Уряду України. - № 41. - С. 671-728.

4. Уголовно-процессуальный кодекс Украинской ССР: науч.- практ. коммент. / В. Г. Белоусенко, Ю. М. Грошевой, А. Я. Дубинский [и др.]; отв. ред. П. Г. Цупренко. - К.: Политиздат Украины, 1984. - 595 с.

5. Кримінально-процесуальний кодекс України: станом на 10 січня 2011 р. - Х.: ТОВ Одиссей, 2011. - 232 с.

6. Загнітко А. П. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я / А. П. Загнітко, І. А. Щукіна. - Донецьк: БАО, 2008. - 704 с.

УДК 351.746.2(477)

В. О. Черков

**ДО ПИТАННЯ ПРО ВЗАЄМОДІЮ ПРОКУРОРА,
СЛІДЧОГО Й ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ ДІЇ
НОВОГО КПК УКРАЇНИ**

В статті розглядаються питання організації та здійснення ефективної взаємодії між прокурором, слідчим й оперативним підрозділом в умовах дії нового КПК України.

Ключові слова: *прокурор, слідчий, оперативний підрозділ, взаємодія, форма взаємодії.*

В статье рассматриваются вопросы организации и осуществления эффективного взаимодействия между прокурором, следователем и оперативными подразделениями в условиях действия нового УПК Украины.

Ключевые слова: *прокурор, следователь, оперативное подразделение, взаимодействие, форма взаимодействия.*

In the article we researched the questions of the organization and implementation of effective interaction between prosecutor, investigator and operative units according to the new of Criminal Procedural Code of Ukraine.

Key words: *prosecutor, investigator, operative unit, interaction, form of interaction.*

Прокурор, слідчий і працівник оперативного підрозділу у своїй професійній діяльності прагнуть досягнення єдиної мети – розкриття злочину та викриття особи, яка його вчинила. При цьому кожен з них діє в рамках своєї компетенції, та, відповідно, використовує різні засоби досягнення бажаного результату – слідчі (розшукові) та негласні слідчі

(розшукові) дії й оперативно-розшукові заходи (далі – ОРЗ) відповідно. Зазвичай у процесі розкриття й розслідування злочину зазначені суб'єкти вимушені діяти спільно, вступати в певні правовідносини, взаємодіяти між собою, виконуючи покладені на них функції щодо боротьби зі злочинністю у складі єдиної правоохоронної системи України.

При цьому, нажаль, як у чинному кримінальному процесуальному, так й в оперативно-розшуковому законодавстві визначення поняття "взаємодія" не знайшло свого чіткого закріплення, тому в юридичних та спеціальних джерелах іноді це поняття використовується в різних значеннях, що, в свою чергу, може призводити до зниження ефективності взаємодії між різними (особливо це стосується адміністративно не підпорядкованих) підрозділами або їх посадовими особами та інших небажаних наслідків.

Як правило, в теорії та практиці кримінального процесу й оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД) поняття "взаємодія" вживається тоді, коли мова йде про взаємоузгоджену (за метою, характером, місцем і часом) діяльність прокурора, слідчого та оперативного підрозділу (в особі його керівника й співробітників), засновану на законах і відомчих нормативних актах, що спрямована на вирішення завдань кримінального судочинства, при керівній і організуючій ролі прокурора (слідчого) та чіткому розмежуванні компетенції.

Така взаємодія здійснюється з метою виконання завдань кримінального судочинства, якими відповідно до положень ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

В свою чергу, завданнями ОРД, як самостійного виду державно-правової діяльності, спрямованими на реалізацію завдань кримінального судочинства України є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з ме-

тою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави (ст. 1 Закону України "Про ОРД").

Таким чином, метою взаємодії прокурора, слідчого й співробітників оперативного підрозділу можна вважати здійснення заходів, спрямованих на максимальне об'єднання сил, засобів, методів, інших наявних ресурсів слідчих й оперативних підрозділів у боротьбі зі злочинністю. При цьому повинно бути досягнуте правильне використання в ході кримінального провадження процесуальних й оперативно-розшукових функцій, одержання таким шляхом найбільш ефективних результатів під час реалізації вищезазначених завдань як ОРД зокрема, так й кримінального судочинства України взагалі.

Взаємодія між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу має теоретичні та правові підстави.

Теоретичними підставами такої взаємодії виступають положення, що роз'яснюють її сутність, роль, значення тощо. Їх усвідомлення, з одного боку, прокурором, слідчим, а з іншого – співробітниками оперативного підрозділу роблять взаємодію більш осмисленою і цілеспрямованою, сприяючи тим самим підвищенню її ефективності й безумовному дотриманню усіма суб'єктами вимог законності та непопорушності прав і свобод людини тощо.

Теоретичними підставами взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу є:

- спільність мети і завдань прокурора, слідчого й співробітників оперативного підрозділу, тобто лише об'єднуючи свої зусилля, вони зможуть ефективно їх вирішити, а саме: розкрити злочин, своєчасно, повно та ефективно здійснити досудове розслідування, встановити й притягнути до кримінальної відповідальності винну особу тощо;

- однакова юридична сила процесуальних актів прокурора, слідчого та співробітників оперативного підрозділу – протоколи слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, здійснених співробітниками оперативного підрозділу під час виконання доручення слідчого (прокурора) мають таке ж доказове значення, як і протоколи, складені прокурором, слідчим;

- необхідність використання в інтересах кримінального провадження технічних та інших ресурсних можливостей оперативних підрозділів тощо.

Правовими підставами взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу є приписи КПК України,

законів України "Про ОРД", "Про міліцію", "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю" та інших, а також підзаконних нормативних актів, у тому числі відомчих наказів, інструкцій, вказівок, розпоряджень тощо.

Отже, взаємодія прокурора, слідчого та відповідних оперативних підрозділів у кримінальному провадженні – це заснована на законі й спільності завдань у кримінальному судочинстві погоджена колективна діяльність, яка передбачає ефективне використання правових заходів прокурорів, слідчих і сил, засобів, методів ОРД, обумовлена їх компетенцією і формами діяльності, яка здійснюється на досудових стадіях кримінального процесу і спрямована на попередження, виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Здійснення взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу повинно згідно до положень ст. 7 КПК України відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться: верховенство права; законність, рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; недоторканність права власності; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на захист; доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; безпосередність дослідження показань, речей і документів; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; публічність; диспозитивність, гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами; розумність строків; мова, якою здійснюється кримінальне провадження.

Так, під час здійснення взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу, останні відповідно до ст. 9 КПК України зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, КПК України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства. Вони зобов'язані всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинува-

ченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень. Відповідно до положень ч. 3 ст. 9 КПК України при здійсненні кримінального провадження не може застосовуватися закон, який суперечить КПК України, а у випадках, коли положення КПК України не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, відповідно з ч. 6 ст. 9 КПК України, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені ч. 1 ст. 7 КПК України.

Традиційно взаємодія між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу розглядається у двох формах, а саме, процесуальній (заснованій на нормах кримінального процесуального законодавства України) та непроцесуальній, або, іншими словами, організаційній (заснованій на нормах підзаконних нормативно-правових актів, як правило, відомчого характеру).

Перша форма взаємодії (процесуальна) спрямована на реалізацію кримінально-процесуальних правовідносин, що виникають, розвиваються та припиняються між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу під час реалізації ними своїх повноважень.

Суб'єктами такої взаємодії виступають:

– прокурори, які діють у межах повноважень, визначених КПК України. Вони, відповідно до ч. 1 ст. 36 КПК України, здійснюючи свої повноваження, є самостійними у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Інші службові особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення прокурора.

– слідчий, яким є службова особа органу внутрішніх справ, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу державного бюро розслідувань, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень. Слідчий відповідно до ч. 1 ст. 40 КПК України несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення процесуальних дій.

– оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України, які, відповідно до ч. 1 ст. 41 КПК України, здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в

кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора. При цьому співробітники оперативного підрозділу згідно з положеннями ч. 2 ст. 41 КПК України під час виконання доручень слідчого, прокурора користуються повноваженнями слідчого. Також співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Таким чином, ОРД реалізується як через оперативно-розшукові правовідносини, так і через правовідносини, які виникають між суб'єктами, уповноваженими на здійснення ОРД і тими суб'єктами, що мають відносно суб'єктів ОРД відповідні владні повноваження. Таким суб'єктами, як було зазначено реніше, перш за все, є прокурор, який на підставі п. 5 ч. 2 ст. 36 КПК України, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам, а також на підставі п. 4 ч. 3 ст. 14 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" дає письмові вказівки про проведення оперативно-розшукових заходів з метою попередження та виявлення злочинів, про розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від відбування кримінального покарання, безвісно відсутні.

В свою чергу, слідчий уповноважений на підставі п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам. При цьому, згідно до ч. 6 ст. 246 КПК України проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням – уповноважені оперативні підрозділи, а також за рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися й інші особи.

Також, відповідно до ч. 1 ст. 281 КПК України, якщо під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме, то слідчий, прокурор оголошує його розшук, та на підставі ч. 3 цієї статті здійснення розшуку підозрюваного може бути доручено оперативним підрозділам.

Відповідно до ч. 3 ст. 41 КПК України доручення слідчого, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним

підрозділом. Аналогічні положення закріплені ч. 4 ст. 7 Закону України "Про ОРД", згідно з якою письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом.

При цьому, як вже зазначалося, згідно з ч. 2 ст. 41 КПК України співробітники оперативних підрозділів не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою. Керуючись ч. 2 ст. 7 Закону України "Про ОРД", у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює ОРД, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України. Відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України "Про ОРД", у разі, якщо ознаки злочину виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює ОРД, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак злочину, закінчує проведення ОРД, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування.

Взагалі, відповідно до ч. 2 ст. 8 Закону України "Про ОРД", прийняття рішення про проведення ОРЗ, подання та розгляд відповідних клопотань, проведення ОРЗ, фіксація та використання їх результатів, проведення цих заходів до постановлення ухвали слідчого судді та інші питання їх проведення регулюються згідно з положеннями глави 21 КПК України з урахуванням особливостей, встановлених Законом України "Про ОРД", щодо мети проведення ОРЗ, суб'єкта ініціювання та проведення цих заходів, обґрунтування клопотання про їх проведення та підстав для його задоволення слідчим суддею, використання результатів ОРЗ та інших питань, обумовлених специфікою мети їх проведення.

Також, відповідно до ч. 2 ст. 8 Закону України "Про ОРД", прийняття рішень про проведення ОРЗ, які не потребують дозволу слідчого судді або рішення прокурора, здійснюється керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомлен-

ням про прийняте рішення прокурора. При цьому, згідно з абзацом 2 ч. 2 ст. 99 КПК України, матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України "Про ОРД", за умови відповідності вимогам ст. 99 КПК України, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.

Друга форма взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу (непроцесуальна або організаційна) має доволі різноманітні види, які, як правило, передбачені та визначаються внутрішньовідомчими нормативно-правовими актами, є частково формами адміністративного управління та не регламентуються кримінальним процесуальним законодавством. Однак вони спрямовані на погодженість діяльності прокурора, слідчого й співробітників оперативних підрозділів з виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, а також встановлення осіб, які їх вчинили. Основними видами такої взаємодії є: поєднання слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та оперативно-розшукових дій; рекомендації тактики і методики розслідування при взаємодії; спільне планування проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та оперативно-розшукових дій.

При цьому організаційна взаємодія за своєю тривалістю може бути:

- разовою, тобто коли така взаємодія має місце під час провадження однієї слідчої (розшукової) або негласної слідчої (розшукової) дії, або здійснення будь-якого організаційно-технічного заходу тощо;
- періодичною, тобто такою, що здійснюється за виникнення відповідної необхідності;
- постійною, тобто такою, що здійснюється протягом усього часу кримінального провадження.

Однією з найважливіших умов, що забезпечують ефективність здійснення кримінального провадження, є правильне поєднання слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій та ОРЗ. Найбільш плідні результати взаємодії прокурора, слідчого та співробітників оперативного підрозділу досягаються у разі, коли:

- оперативно-розшукові заходи, слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії спрямовані на виявлення і вилучення об'єктів, слідів та інших речових доказів, підданих швидкій зміні чи зникненню, здатних бути знищеними зацікавленими особами, природними умовами тощо;
- комплекс ОРЗ, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій зосереджений на встановленні факту або фактів, об'єк-

тивно пов'язаних між собою, відомостей про них, інших взаємопов'язаних обставин, що мають суттєве значення для конкретного кримінального провадження;

– відбувається своєчасний взаємний обмін оперативною та слідчою інформацією між суб'єктами взаємодії під час кримінального провадження;

– результати ОРЗ негайно реалізуються й закріплюються процесуально шляхом проведення відповідних слідчих (розшукових) дій, або безпосередньо здійснюються негласні слідчі (розшукові) дії;

– здійснюється спільне обговорення результатів ОРЗ, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій з точки зору висунення й перевірки слідчих версій;

– погоджені план оперативно-розшукових і план слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, тобто відбувається спільне планування діяльності співробітників адміністративно не підпорядкованих підрозділів під час здійснення кримінального провадження;

– здійснюється спільне чергування слідчого й співробітників оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативної групи, що створюється з метою швидкого реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, які надходять до чергової частини органу внутрішніх справ;

– здійснюються виїзди зацікавлених суб'єктів взаємодії в іншу місцевість для спільного проведення ОРЗ, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Правильне поєднання ОРЗ, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій передбачає, перш за все, мобілізацію всіх можливостей оперативних підрозділів, а також процесуальних можливостей слідчого на виконання першочергових оперативно-розшукових та слідчих (розшукових) дій, на встановлення фактів і обставин, необхідних для здійснення якісного кримінального провадження у найкоротші строки тощо.

Як свідчить слідча й оперативно-розшукова практика, безсумнівно одним з найбільш ефективних видів організаційної форми взаємодії між прокурором, слідчим й співробітниками оперативних підрозділів є їх спільна діяльність у складі слідчо-оперативної групи. За своєю сутністю слідчо-оперативна група є складною формою багатосторонньої взаємодії, оскільки до її складу тимчасово або постійно можуть залучатися не лише співробітники оперативних, а й інших підрозділів.

У практичній діяльності правоохоронних органів зустрічаються наступні види слідчо-оперативних груп, а саме:

- такі, що створюються для розслідування конкретного кримінального правопорушення (складного; з великою кількістю осіб, які проходять у кримінальному провадженні; такого, що має великий суспільний резонанс тощо);

- такі, що створюються для роботи у багатоепізодних кримінальних провадженнях;

- такі, що спеціалізуються на розкритті кримінальних правопорушень одного виду (навмисних вбивств, статевих злочинів, незаконного заволодіння транспортними засобами, злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків тощо);

- такі, що спеціалізуються за суб'єктом кримінального правопорушення (неповнолітні, наркомани, раніше засуджені тощо);

- такі, що спеціалізуються за місцем кримінального правопорушення (місця позбавлення волі, навчальні заклади закритого типу тощо);

- такі, що спеціалізуються на розкритті злочинів "по гарячих слідах";

- такі, що спеціалізуються на розкритті злочинів минулих років.

Таким чином, однією з умов успішного розкриття й розслідування кримінальних правопорушень є тісна взаємодія між прокурором, слідчим й співробітниками оперативного підрозділу. Від ступеня ефективності такої взаємодії, узгодженості дій зазначених суб'єктів залежить успішне вирішення спільних завдань правоохоронних органів із виявлення, розкриття й розслідування злочинів та кримінальних проступків.

Використана література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // *Голос України* від 19.05.2012. - 2012. - № 90-91.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України: Закон України від 13 квітня 2012, № 4652-VI.

3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року // *ВВРУ*. - 1992. - № 22. - Ст. 303.

4. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року // *ВВРУ*. - 1993. - № 35. - Ст. 358.

5. Взаємодія слідчого та органу дізнання при провадженні кримінальних справ: курс лекцій / А.Я. Хитря, В.О. Кучер. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. - 100 с.

6. Пивоваров В.В., Щербина Л.І., Взаємодія слідчого з органами дізнання при провадженні досудового слідства у кримінальних справах. Навчальний посібник. - Х.: Право, 2008. - 296 с.

7. Черков В.О. Вдосконалення правового регулювання взаємодії працівників оперативних підрозділів і слідчих під час здійснення оперативно-розшукового супроводження розслідування кримінальної справи // Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 27-28 травня 2010 року: у 3-х частинах. – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація "Істина", 2010. – Ч. 3. – С. 116-117.

8. Черков В.А. Правоотношения между субъектами оперативно-розыскной деятельности и субъектами, осуществляющими досудебное следствие, прокурорский надзор и судебный контроль // Актуальные проблемы борьбы с преступностью в Сибирском регионе: сборник материалов XIII международной научно-практической конференции (г. Красноярск, 18-19 февраля 2010 г.): в 3 ч. / отв. ред. Д.Д. Невирко; Сибирский юридический институт МВД России. – Красноярск: СибЮИ МВД России, 2010. – Ч. 3. – С. 37-41.

УДК 343.347

О.Я. Гребенюк

**ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ
З ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ:
ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ**

У статті проаналізовані проблеми криміналізації діянь, пов'язаних з порушенням встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів. Акцентується увага на тому, що із включенням до Кримінального кодексу України статті 321-2 виникла штучна конкуренція з рядом норм КК, яка вимагає усунення.

Ключові слова: *кримінальна відповідальність, лікарські засоби, якість закону, криміналізація.*

В статті проведено аналіз проблем криміналізації дій, пов'язаних з порушенням встановленого порядку доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів. Делается акцент на том, что с включением в Уголовный кодекс Украины статьи 321-2 возникла искусственная конкуренция с отдельными нормами УК, которую необходимо устранить.

Ключевые слова: *уголовная ответственность, лекарственные средства, качество закона, криминализация.*

In the article the problems of criminalization of activities which violate the established order of preclinical research, clinical experiences and state registration of medicines are analyzed. It is said that since the Criminal Code of Ukraine were amended with the art. 321-2, artificial competence between the article and some other criminal provisions has occurred, which must be corrected.

Key words: *criminal liability, medicines, quality of law, criminalization.*